

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vitae Christi pars prima - Cod. Aug. perg. 22

[Reichenau ?], [15. Jh.]

Capitulum V

[urn:nbn:de:bsz:31-41594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-41594)

Per totam ebdomadam manet infra claustra
 non exiens ad exercitia mentibus ad divina
 et illo tempore mediis et sequester acor-
 ant conuentum et deum apud quosdam
 eorum religiosos abstinet illa ebdomada a
 cor colloquio et apud etiam seculares amicos
 in comun dormit. tunc dormitatio. Post h
 Elizabeth concepit saluet octo kal octobus
 et vii feria et q̄ senex erat p̄verecundia se
 quos mensibus occultauit donec maria co-
 aperet et fetus eius oculis ~~opprobrio fieri~~
~~litas~~ cum gaudio p̄phetaret. licet enim
 de conceptu et de ablato opprobrio seculita-
 tis gaudet. p̄pter anilem tamen etatem
 aliquatulum erubescit. ne in senectute
 libidini oideret vacasse. Finisq̄ enim ubi no-
 erat spes de prole non conueniebant me-
 se ubi ~~peda~~ ~~clinta~~ sanctis cura sit ne qd
 turpe de quo erubescere debeat admittat.
 ondit Elizabeth. que et de ipis q̄ accipe
 cupiebat domo erubescat. **C**onsidera ergo
 hic quomo Elizabeth eam de latis er-
 uescit coram hominibus. et stude de
 illiatis omnibus erubescere ~~debeat admit-~~
~~tant. ondit Elizabeth que et de ipis q̄~~
~~accipe cupiebat et abstineri no solum co-~~
 ram hominibus. s̄ etiam coram deo. et ange-
 lis eius. **I**tem testante Boetio magis
 e nobis necessitas recte viuendi et probi-
 tatis. q̄ omnia facimus ante oculos iudicis
 aucta certentis unde Augustinus. Quod
 quid fecero deus assistat. utpote p̄ etiaq̄
 inspector omni cogitationu antencionum
 et actionum. cumq̄ hoc diligenter con-
 sidero. timore parit et angenti rubore.
 confundor q̄ illu vbiq̄ q̄ntē. et omnia
 occulta mea videntem intueor. multa
 enim s̄ in me de quibus coram eo er-
 uesco. **I**deo ait **A**ns sibi p̄ca. ubi deū
 esse nescis unde et quidam alius. Cum
 quid turpe facis. quod me spectante.

liberes. Cur spectante deo. no magis pe-
 rubes. **I**nter proprietates quippe hominis
 una e verecundia in accipi peccato p̄cepto
 m̄uendi dicit memendabiles quia in a-
 liquo a inanis honore mutati sūt pecc-
 etiam natura assumentes et tamqua ef-
 fiores me homines racionales p̄ habentes
An te Johannes. tu eodem **O**ro
 angelo. quo xp̄us demicante p̄cepto
 et p̄uis ab ipso angelo. laudatus
 quam a patre genitus. tu de quo dicit de-
 miter natos mulierum non fuerit maior
 ad te dñe tam sanctu tam beatum tam
 magnum cōfugio. dubius de fate mea q̄
 certus de magna mea culpa. s̄ p̄peras de
 maiori tua gracia. **D**e te ergo apud deū
 peccata mea. q̄ maiora sunt apud eum
 merita tua magna enim s̄ magis habentes
 merita tua vt suffice tibi possint et michi.
 et si profint michi nichil minuet tibi
Suppleat ergo tua habundantia meam
 inopiam. vt de te me ditatum et saluati
 meterrimum gaudeam amen.

De ocepto saluatois ca. v.
Vt mense autem vi. a cōcepto
 p̄cipit postq̄ vent p̄lemi-
 tudo illius factissimi et fel-
 assini temporis s̄ p̄cipu
 p̄te etatis. quo summa t̄ntas generu hu-
 mano p̄ incarnationem verbi p̄uideri
 ante tempora ordinauerat vocans deus
 omnipotens gabrielem archangelum. vni
 de p̄mis p̄cipibus. regni sui. misit eum
 mauiate galilee dictam nazareth ad vir-
 guem desponsatam mariam ^{omni} ioseph. viro de
 suo gene. quia ambo erat de ~~stipe~~ ~~ad~~
 de domo regali familia. de tribu. et stirpe
 nobili. et p̄terius religiosa. sicut dicit
 Bern. placuit deo eodem ordine. et eod-
 modo. hominem reconciliare. s̄ nouerat
 coadiyse. **C**eciderat autem homo p̄udum

Hec dicitur. dyabolo desinante, perpetuo
 exequente. dyabolo interueniente. mu-
 liere conseniente. Reparatus ē eodem
 ordine e contra. deo desinante. angelo
 exequente. dyalogo interueniente. et
 virgine conseniente. Verba autem h-
 posita mysterijs sunt plena. Et ideo ut
 diat Beda. sollempniter sunt notanda.
 tanto q̄ cordi. mprenda. q̄nto anam festiq̄
 apparet. q̄ in ipis tota redemptionis me-
 summa consistat. libenter enim debemus
 recordari de p̄ncipis. nosre salutis.
 Notandum ergo. q̄ n̄s p̄ncipis. non
 vacat a mysterijs. vnde xp̄s ē q̄ceptus.
 p̄ta etate. quia p̄ n̄m om̄ia debebant
 esse. P̄ta numerus autem p̄ncipis
 ē p̄fectus. Item. vi. aliade. i. millena.
 ro q̄ limes om̄i m̄di. et xp̄s ē limes
 et fims om̄i enaam. Item sexto mense.
 q̄ illo mense factus est mundus. p̄ n̄m
 resia debebat. sicut p̄ n̄m factus fuerat
 facti p̄ta facta. quia illo die homo ē crea-
 tus. et p̄ n̄m reuerti debebat. i. p̄duq̄
 Et ideo similitur. eadem etate. eadem mil-
 lenario. eodem mense et eadem forā pas-
 sus. reuoluas p̄ n̄m. anno. Et forte
 ut om̄ia conuenirent. dia possit q̄ cca
 septa hora conceptus erat. q̄ ea hora
 passus est. sicut etiam eadem hora ho-
 peccauit. ut sic p̄ta quandam congru-
 enaam. eadem hora. qua eua p̄ducta
 fuerat p̄ dyabolum. maria educta sit
 p̄ angelum. et iussus est ergo angelus
 Gabriel. qui dei fortitudo interpretat̄
 ut dei virtutem. et dei sapiam. carne
 suscipere m̄ciaret. in qua huilis app̄ns
 accens p̄tares debellaret. Et ideo merito
 de ordine archangeloz̄ esse debuit. q̄
 magna m̄ciavit. deus autem mit-
 tens angelum fuit tota f̄ntas. licet
 p̄ta p̄ncipis actubuat. Mater quide
 m̄sit. quia ei manebat p̄uidecia

de filio / de ponsa / et de gemitico. filius
 vero m̄sit. quia venturus erat in virgi-
 nem. sp̄s sanctus etiam m̄sit. q̄ q̄
 sanctificare et obumbrare habuit ap̄m.
 In ciuitate galilee que interpretat̄ m̄sim
 graas. quia saluet / m̄sturus erat dem
 credulitate iudeoz̄. ad fidem gentium.
 Et autem duplex galilea una ē gentium.
 quida trus. q̄ salomon dedit regi yram
 et de illa hic non dicit. alia ē iudeoz̄
 que ē sup̄ mare galilee et de illa hic m̄-
 tenditur. Cui nomen nazareth quod
 interpretat̄ flos. quicquid enim fuit. ut
 verus flos idest xp̄s conaperet in floe
 idest nazareth et de flore. i. de beati agie.
 et cum flaubus idest tempore floz̄. et sic
 acciperemus florem. de flore in flore m̄
 floz̄. Dicit autem flos ihesus. p̄ter de
 coram sancte conuersationis. p̄ter odorem
 suauitatis operacionis. p̄ter p̄cti p̄ctis
 iste flos floruit in conceptu. apparuit in
 natiuitate. emicauit in passione. p̄ reslo
 ruit tandem in resurrectione. Et ergo quis
 capere istum florem. sequere decorem
 sue conuersationis. p̄dicare odorem pa-
 aoms. et sic habebit fructum passionis
 Noluit d̄s sicut cezum. Reges magna
 ciuitatem elige in nuptijs suis. quibz̄
 complacuit sibi natiuitatem humanam.
 si nazareth ciuitatem suam. p̄ter hin-
 litatis exemplum ut nos doceret. semp
 huilia loca elige. si in ciuitate iherusalem
 magna elegit. quia ut nos doceret. p̄ba
 coram multis. pro n̄o non erubescere.
 iussus est inquam ad virginem. ino qua
 libet. sed virginem mente. virginem carne.
 virginem professione. voluit autem xp̄s
 conapi. et nasa de origine p̄mo secudu
 Ben. q̄ congruum fuit ut si deus con-
 api vel nasa debuit. non nisi de virgi-
 ne conaperet. vel nasceret. Item si vir-
 go q̄ceptura vel paritura erat. n̄o nisi

no de flore
 plenitudines et decorem
 bone operacionis suauitatis et
 odore p̄cti p̄ctis fructu
 et quoniam fidelium utilitas.

no 4 causas

Dum conciperet et pareret **S**ecunda
 ratio e secundum dama . ut q meclis ptem
 habet sine matre . in terris habet pte
 sine matre **T**ercia secundum Augustinum
 ut significaret membra sua amica de
 origine eam secundum spiritum nasci
 tura . ideo de aut cap de origine nasci
Quarta sicut cor primus adam de tra
 origine factus fuerat . ita secundo adam
 de origine homo fieret . **T**ercia ut sicut
 p eam originem facta fuit huam gnis
 p dno . ita p mariam originem . fieret
 eadem reparatio . ad originem inquam
 desponsatam vero . **C**ur autem de despo
 sata concipi et nasci voluit . sup de des
 pnsatione virginis marie dictum e .
Cor vero notat ut dicit **B**ea non q
 maritus s homo quia virtutis et iustus
 erat et ideo fuit testis legitimus . unde
 et **J**oseph . id est accipiens s p augme
 tum virtutum dia . p quod continuus
 p fcs virtutum annuit **N**ota m
 famosus **J**oseph in scriptura . primus
 fuit filius **J**acob . in quo notat **f**ilius
 prudentia q pompnia **p**haraoms di
~~gnit~~ prudenter ceposuit **S**ecundo
Joseph vir marie . in quo notat epa
 cia q mariam originem resignavit
Tercius **J**oseph ab arimathia . in quo
 notat fortitudo . q audacter inuont
 ad pylatum et pcor corpus **i**hesu
Quartus **J**oseph iustus . in quo notat
 iustiaa unde et iustus nominatus e
Tale itaq decebat habere nomen spo
 sum virginis . in quo ardentem stium
 omis virtutis **A**ddit autem de domo
 dauid ad ostendendu . quod epur desce
 dit de femine dauid sicut fuit p **p**has
 predictu licet om **J**oseph non fuit pat
 saluatoris **t**u **v**irgo maria . de qua xpus
 carnem assupsit fuit de eadem tribu .
 cu **J**oseph saluet de tribu **i**pius **dd** .

f. no 8 Joseph

Herito autem dicit nomen virginis maria
 hoc enim venerabile nomen triplicem habet
 interpretationem in triplici lingua . hebreice
 interpretat stella maris . vel illuminatio
 Latine etymologizat mare amari **S**yrice
 vero dicitur **M**aria **I**psa vero fuit maris
 stella in filij dei nativitate . tunc enim e
 misit radium totu mundu illuminatem
 mare amari in filij passione . quia tunc
 ipius aiam ptransiuit gladius . sed
 dicitur in sua assumptione . quando super
 choros angeloz e exaltata **I**n maria
 dicta e stella maris in peccatoroz q ducit
 quia p mare huius seculi eos dirigit . ad
 portum pnie et ad filium pducendo **I**n
 cuius eam signum in nativitate xpi . stel
 la maris apparuit . que eos ad natum
 infantem perduxit . unde oculi omi pcor
 sunt ad xpm sicut oculi omi nautar ad
 stellam . unde **B**ea **N**e auertas oculos
 tuos a fulgore huius seculi . si non vis ob
 rui procellis . **Q**uis quis te intelligis in
 huius seculi profluvio . magis me procellas
 et tempestates fluere . q sup terram am
 bulare . respice stellam . voca mariam **S**i
 iactatus superbie vndis . si ambicoms . si
 detractionis . si emulacionis . respice stella
 voca mariam **S**i iracundia aut auaricia
 aut carnalis illecebra . nauiculam coras
 fecit . mentis respice stellam voca maria
Si animu immitate turbatus . vel consue
 feditate confusus . baratio desperacionis
 maris absorberi . respice stellam . et vo
 ca mariam **I**n periculis in angustiis
 v dubijs rebus maria cogita . maria i voca
 no recedat ab ore . non recedat a corde
 et ut ipetres eius oracionis suffragium
 ne desperas conuersacionis exemplum **I**p
 sam sequens non deuas . ipam rogans
 no desperas . ipam cogitans non eras
Ipa tenente non corruis . ipa ptegente no
 metus . ipa duce no sanguis . ipa pncid

no
pno

no

Puens **V**ic in comcepto ceperui potius
quam merito dictum sit nomen virginis
maria amaris stella hec **Per**. Item il
luminarie interpretata e quia splendee
gracie et exemplis sue sanctissime vite
mudum illustravit. unde de ea cant ecclia
augusta melita auctas illustrat ecclias
hinc ait **Per** Tolle hoc corpus plare
vbi dies. Tolle maria hac amaris stella.
qd nisi caligo involues et umbra mortis
ac densissime tenebre reliquunt hec **Per**.
Est quippe stella maris. huius vaq tene
brosi maris vbi repalia. quoz no e
numerus **P**olares stellas habet celum.
mare vnam q pombus ^{illu} e clarior e melior.
meritis meritis illustras exemplis. **D**e
hac emm vna etus e. sol iustiae. cuius
fulgore illustrant omnia quon q sequit.
non ambulat in tenebris sed habebit
lumen vite. **S**uis ergo fulgoris illam
stellam esse putans. que huc tantum
talentq solen peperit mudo. **T**em hac
stellam sequit. deviare non poterit nec
errare. Item e mare amari in pcedoz
quaesione. qua eis impetrat vt quita
de peccatis suis / faciens eis aquam a
nalis delectationis / couerti in vinum
spunctionis / hoc etiam nomen quent
a in quantum mare pntis seculi in
tota vita sua / fuit sibi amari et mspira
ppter desiderium / videndi filium i reg
no suo. Item latine derivat amari. i
prium in nra e / confluentia omi graza.
sicut omnia flumina confluunt ad mare
Item e dna intemptationum subuente
liberas omis / de angustis suo tempore
Potest quidem et vlt subuente. qa re
fina teli e. mat me. hoc ead nome
suu dna / quent ei in quantum ipa dna
eruat. no tm homi in terra vtz ead
angeloz in celo / et demonu i inferno
Et ideo in omi teptacione / et maxime

cont mfestaciones demonum invocanda
e maria. quia scdm **Heri** non sic tmet
hostes visibiles. quamlibet castroz ml
itudinem. sicut ille acree pntes. mare vocabulu.
prium et expe. **S**icut em puluis an
te facem venti spargit. et sicut cera an
te facem ignis liquefat. sic ad invocaz
huius nomis maria / fugit et perit.
Et itez nomen marie nominat. ibi de
trionum effugit. ras vena medela egs
pulsus corde rob. afflictis coplacio pe
grinantibus adiutorum dat. hec **Heri**
vel aliter pot **Heri** accipi vt ferat tyru
cuplas status saluadoz. Nam m qm
mare amari / gerit tyrum actiuoz. m q
tum stella / vel illuminarie / seu illuata.
gerit tyrum cotemplatiuoz. sed m qm
dna gerit tyrum prelatoz. **A**ngelus est q
angelus ad mariam / vt ei amiaaret
et dicit / quia dei filius / speae sua gapiet
et eam sibi in matrem eligit / ipam qm
neret et inducet / et eundem filium letant
suscipiet. quia p eam totius huan gms
salutem / deus operari decreuit. **Heri**
Felix maria. au hoc. nec huiltas defuit.
nec virginitas. vt enim / q sanctu sanctoru
conceptura erat / pparura / sta ess corpore.
accepit domi virginitatis / vt ess et mte
accepit pariter et huiltatis / huc mrt
virgo regia / gms ornata virtutum / gms q
mentis pariter et corporis decore pfulgida.
speae sua / et pulchritudine sua in celestibus
cognita / celi ciuim in se prouocauit aspectus
vt et regis animi / in sui coapustena m
clinaret / et celestem mcaum / ad se de sup
ms adduceret. **E**t ingressus angelus ad
eam. **C**uo puto in pectatum cubiculi / vbi
illa fortassis / clauso sup se ostio / orabat pron
suum in abscondito. **N**ec suspicandum e. q
apam angelus inuenit / qm virginis aud
mposito erat / hominu fugi frequetas. vi
tare colloquia. ne vel orantis parbetur

no by

no pufey

Silencium vel continentiam. castitas temperantiam
 clausurat itaq; eam illa hora suum super
 se habitaculum prudentissima virgo. s^c
 hominibus non angelis. hec. Perit non
 igitur in plateis maris erat non in publico
 morabat. intus erat. impenetrabilibus
 sola sedebat. nec in sola. tanto orationem
 exoratu arripere unde. **Epiphanius** Invenit
 angelus mariam non foris vagantem. s^c
 solitariam et contemplationem vacante. et
 non quasi gratiam apud mundum.
 invenit gratiam apud deum. unde et **Ambrosius**.
Hec ad ipsos ingressus angeli inventa e
 domus impenetrabilibus sine comite. ne q^o
 intentionem abrumperet. ne quis obstre
 peret. neq; enim quateras feminas deside
 rabat. q^o bonas cogitationes habebant.
Sed eam. tunc sibi minus sola debebat
 cum sola esset. nam quemadmodum sola.
 au tot libri adessent. tot archangeli. tot
 propheta. **Demetrius** gabriel tibi eam reuise ple
 bat invenit. unde alibi **Isaia** habebis cellu
 lam que te solum capiat. **ymo** no eis pla
 angelica eam verba resabit. tot s^co. quot
 sancti. **ioseph** eum angelum. fabulatur tunc
 ihesus. replicabis aplos. vel prophetas. **Augst**
 poteris. talem alium. aut sermonebus. h^c
 confortem. **Et** veru. **Quoniam** minus solus
 sum. quam quado solus sum. **Credendum**
 autem. q^o tunc erat tota abstracta. in deo
 assima oratione. vel maxima contemplatione.
 confusente forte. tunc specialiter. ex medi
 tatione super salute g^ois h^uman. qualiter
 s^co. p^o virginem debebat saluari. unde eam
 quidam dicit. ea te legisse. **illud** ysaie. **Ecce**
 virgo concipiet. **In** hoc igitur actu. tam
 tunc contemplationis. quo erat deo tota
 liter coadunata. ingressus e angelus ad
 eam. **Rationabile** enim videt. q^o quando
 corporali sibi voluit uniri. verba e^oni
 tunc ipa spiritualiter sicut sibi compta. in contem
 plationis actu. **Ingressus** angelus itaq;

ad virginem in chalomo et cordau domitiale
 sue manentem. et ei ad sensum corporali vi
 sione et humana specie apprensio dicit. **Tue**
 gratia plena d^os t^ocu. benedicta tu i mu
 lieibus. **Angelus** in hominis forma. ap^ons
 quasi exemplo docuit. quia deum incarnari
 et spiritum corporari nuntiavit. **Cuius** em
 illum nuntiavit. q^o in se invisibilis. corpus
 visibile voluit. et virgine sumere. consue
 debuit. corporali specie apparere. **Formavit**
 autem angelus sibi corpus luadum. quia
 s^co^m augustam^u facie iutilas. et veste dy
 eustans virgini apparuit. **Conuenienter**
 vero amicitia virginis. incarnationis verbi
 s^co^m ipm concipiat. meto quam carne
 mutans ergo angelus. nomen eue. dicit. **no**
 virgin. aue. iudicis eam. ab omi. ve li
 beam. **Et** bene gra plena dicit. quia alijs ad
 mensuram dat. hec autem sola gratiam
 qua nulla alia meruerat. consecuta est.
 ut gratie repletet. auctore. **Cuius** ai gra
 plena sit prius eam quam concipiat.
 post conceptionem. q^ota dei habundet gra
 quis cogitare possit. unde **Jeronimus**
Et bene plena. quia ceteris p^o partes p^ostat
 gratia. **marie** vero simul se totam insu.
 dit. gratie plenitudo. vere gratia plena.
 p^o quam largo sancti spiritus ymbre. sup
 fusa e omis creatura. que celis. s^co^m
 floriam. terris deum. pacem q^o residit.
 fidem gentibus. sinem. v^oite ordme
 meabus disciplinam. **Dicit** quoq; ei d^os
 tuum. s^co^m sit in v^otero. q^o e tuum in a^oo.
 adimpleat ventrem. q^o adimplet meto
 Teum a^oo tm p^o e^onam. potentia et pu
 aam. qualiter est in omnibus rebus. nec
 solum p^o gratiam. eo mo. quo e in s^co
 hominibus. s^co^m p^o carne assu^oo. **ubi**
 nota. quod et si tota saluatio angelica
 sit virginis gratissima. ista tamen clau
 sula. s^co^m d^os tuum. potissime ea delcat.

f. hoc uale. no

f. na

f. hoc uo. f.

et ideo singulari deuotione dicenda cer-
 uat omni iam erat cum uirgine noui
 tamen misit miam - quia modo singulari
 uoluit esse sciam / hec etiam sola p omi
 bus mulieribus et sup omes mulieres
 benedicta p dicitur. Omnes enim mulier
 subiacet maledictionem dei vel legis. na
 corrupta subiacet maledictionem dei **vel**
legis q ait m dolore paries uirgo maledic
 toni legis / in qua erat maledicta sterilis
 Fed maria utrumq maledictum uitauit.
 maledictum dei quia uirgo p mansit
 maledictum legis quia filium habuit.
 unde ipa pmtua uirgini du pmo uir
 ginitatem suam deo obauit maledictum
 legis aboleuit. Et merito benedicta dicit
 p quam mundus a maledictione liberatur
 Et notandum q sup hanc salutationem
 nuqua puenire ualebit nec aliquis ex
 cellentius dulcius et grauius beatam uir
 ginem salutare poterit quia hac salutatione
 quam ipse deus pater dictauit et p ange
 lum ei destinauit. In cuius uerbis singul
 dulastua implicat misteria. Nam deus
 pater sua omnipotencia eam confirmauit
 ut eet immuns ab omi de quod importat
 istud uerbum aue. Filius quoq de sua
 sapia sic eam illustrauit. ut esset pclar
 fidus quo celum et terra illustratur. qd
 nait hoc nomen maria quod sonat idem
 q maris stella. Spiritus sanctus etiam
 tota sua diuina dulcedine eam penetrando
 sua graa ea tam grauosam effecit. ut
 omis q quiescit p eam grauam i ueriat
 quod inuit in hys uerbis Graa ple
 na. In hoc autem uerbo dicitur totam. amo
 net illius ineffabilis comone et opacois.
 qua tota uirtus in ea pfecta. ai sic a
 ms substana diuine naturam in ona pp
 na copulauit. ita ut deus fieret homo
 et homo deus. **Et** m illa hora gaudij
 et dulcedinis habuerit nullus unqua
 + hoc no

hominum ad plenum experiri potuit
Per hanc autem clausulam benedicta
 tu m mulieribus omis creatura mirado
 agnoscat. et testat eam benedictam et ex
 altatam super oem creaturam. ta celest
 tem quam terrestrem. **Per** benedictus
 fructus uentris tui benedictus et exollit
 excellentissima fructus uentris uirginat.
 q oem araturam uiuificauit sanctifi
 cauit et metuum benedixit. Ipa uero
 uirgo maria ut salutationem angeli au
 diuit turbata e. et nichil respondit.
 Non fuit turbata turbatione maridulitatis
 sicut Zacharias. vel alia raone culpa
 bili. nec de uisione angeli. quia ange
 los uide solita erat sed turbata fuit. p
 secundum **Crisp.** ppter noue apparationis
 speciem. q et si consueta fuerit uideere
 angelum. nunc tamen nouo modo ap
 paruit ei sumpta specie carnali corli
 et cum ingenti luce et splendore. et ex
 hac aliquant perterrita fuit. unde
 cantat et expanesit uirgo de lumine.
Secundo ppter uirginalis pudicie uereca
 diam quia ut dicit ambro. aspiciare uir
 ginum est. et ad omis uiri mgressus pauit.
 omis uiri affatus ueri. **Tercio** ppter no
 ue salutationis formam quam sermo eius
 mgerat unde **Ambro.** benedictiois
 nouum formulam amabat. q uisq
 e ante conperta. poli. marie hec saluta
 tio seruabat. **Quarto** ppter lauda
 tionis excellenciam quia angelus in
 suo sermone eam laudauit. sancte em
 mentes huilium qnto plus laudibus
 attollunt. tanto magis timet. Turbu
 ta ergo fuit. ex uerecundia. uirtuosa et
 honesta. si non parbata. unde tamq
 prudens et cauta et tota pudorosa
 nichil respondit. cogitans que semetipam
 de nouitate talis salutationis et dic
 tum examinans. non enim sic eam

no. de turbatione
 marie.
 pmo

for h no
 no
 p d

f 110

salutare angelis consueverat nec unquam
 talia loquentes audierat. In qua salu-
 tatione cum videret se de tribus quodam-
 modo potat humilis dominam non turbari. Con-
 mendat enim quod esset gratia plena et quod
 dominus esset pater et quod esset benedicta super
 omnes mulieres. Aut humilis dominam non potat
 suam commendationem sine iure et tur-
 batione audire. quia verus humilis de
 laudibus et honoribus cubescere solet
 et dolere unde **Sanctus**. Quod turbata est
 fuit verecundie originalis. quod non perturbata
 fuit postmodum. quod vero tacuit et co-
 gitavit fuit prudentia et discretio. **T**
 Tunc angelus intuitus origine maria
 et caritas eam sciam volvere cogitantes
 facillime deprehendens. ac causam sue
 turbationis cognoscens. consolatur pau-
 dam. confortat timentem ac quasi
 notam familiariter. et nomine vocans
 ne time debeat. benignè persuadet
 et iubet dicens. Ne timeas maria. nec
 de laudibus quas tibi dixi verecundaris
 et omni veritas in eis. Nec solum est gratia
 plena. sed etiam toti generi humano gra-
 tiam multiplicem recuperasti et recuperasti
 et apud deum. quod nullatenus reperit crea-
 tura. Quasi dicat secundum **Isaiam**.
 Quod apud deum meretur haec gratia.
 non habet quod timeat. Invenisti enim in
 eruo merito. Certe humilitate pudicitiae
 castitate et consue pudicitate. De primo
 dicit **Isaias** qualiter quisquam gratiam
 reperiet. nisi mediante humilitate.
 Nam humilibus deus dat gratiam. De
 aliis duobus dicit **Isaias**. Invenit
 gratiam vobis coram deo. quod splendore
 pudicitiae quam exornans animam
 gratiam se de habitaculo paravit.
 et non solum celibatum. inviolabilem
 reliquit. sed etiam ammantata castitatem
 custodiunt. Itaque invenisti gratiam

scilicet dei et hominum pacem. maris destructio-
 nem et vite reparacionem ut per te deus mu-
 dum redimeret. et te illuminaret. et te ad
 vitam revocaret. **P**lena ergo iam gratia
 invenit gratiam. pro aliis et ad dispensandum
 unde Augustinus. Maria gratia apud dominum
 invenit. et haec quod totum mundum diffunde-
 meruisti. unde notant dicit invenisti non
 dicit habuisti vel acquisisti. quia res ha-
 bita vel iuste acquisita. ut gratia custodit
 sed multa hinc quod perdidit restituit. **S**
 maria invenit gratiam non sibi sibi
 retinendam. sed tamquam aliis restituentem.
 etiam enim invenit perditam tenet restituit
 gratiam vero qua eam perdidit maria in-
 venit maria vero invenit gratiam non
 solum pro se. sed etiam pro toto humano
 genere. et ideo omnes qui petunt gratiam am-
 simus se ad aditum gratiae accedant.
 et mariam inveniunt gratiae per fle-
 tibus et devotas orationibus pulsantibus
 ut gratiam nobis reddat qua pro nobis
 et propter nos invenit. **I**ta enim est ita le-
 galis iusta pia et gratia. quod nulli querenti
 denegat gratiam. unde **Beatus**. In omnibus om-
 nia facta est. omnibus suum misericordie
 aperuit. ut de plenitudine eius accipiat
 omnia. capax redempcionem. eter-
 nitatem. iustis gratiam. angelus leticia
 demum tota civitas gloriam. **E**t iterum
Filioli hec peccatorum scala hec mea max-
 ima fiducia. huiusmodi spes mea. Dico vobis
 si pie pulsata fuerit a vobis si pie fuerit
 invocata. compatiet vobis. non deerit
 necessitati vestrae. **I**n quidem nec factas
 de esse poterit. nec voluntas. quoniam regi-
 na celorum est. misericors est et mater omnis.
Et iterum alius matrem. quanto devotius
 affectu a vobis eam voluit honorari.
 quod totius boni plenitudinem posuit in
 maria. ut si quid spei in nobis est. si quod

f 110

no fuissem de me carne non supfisset. 2 u 22. aliq tenent. qd inuq.

Marginal notes on the right edge of the page, including a small red heading at the top right.

gracie si quid salutis ab ea nouerimus
 redundare nichil enim nos habere vo-
 luit deus quod per manus matris no-
 uisset hoc **Item** Inmensa inquam
 gratiam totius gratie auctorem concepta
 Nam ecce concipies in utero sine peccato
 et macula/at paries filium sine dolore
 et tristitia/ virgo permanens in partu sic
 et in conceptu **Et** bene dicit concipies in
 utero iam enim per fidem et deuotione
 conceperat eum in corde suo **Et** hoc no-
 debemus nos eum concipere scilicet per fidem
 et deuotione et parere per sanctam opaco-
 nem et vacabis nomen eius **Ihm** i. sal-
 uatorem Non dicit impones quia hoc
 nomen ab eterno fuit a deo quod im-
 positum et per angelum marie et ioseph ar-
 pro eos alijs diuulgatum hoc no^m ead^m
 impositum e secundum prophetiam futuram
 qua salus humani generi futura erat
 per ihm qui salus interpretatur et ideo sub-
 dit **Ipe** enim saluum faciet non quemcumque
 sed populum suum et saluet per fidem
 adherentem et ipm hominibus operibus imi-
 tantem a patre eel **Et** per hoc notandum
 esse deus quia plus dei e saluare et
 peccatis ut ait **Cris** populus xpi no
 tantu natus iudeoz e s omnes quoque qui
 ad eum uenit eiqz agnitione dona-
 uerunt et me peccatorem dignus dicit ihm
 annuere populo tuo ut saluum me facias
 a patre meo hic erit magnus no qd
 eadem magnitudine qua iohannes
 de quo etiam predictum fuerat erit em
 magnus coram dno s differentia p^m
 ambed^m q iohannes magnus ut ho
 coram dno hic uero magnus ut deus
 et dei filius dicit autem hic erit
 no q ante partum uirginis no fuerit
 magnus semp enim fuit magnus
 deus sed futurus erit magnus homo
 q magnificenciam qua habz filius

dei eternaliter per naturam accepturus est
 filius uirginis ex tempore per gratiam et et
 naturaliter habiturus ut una sit persona
 homo et deus **Et** bene magnus q filius
 altissimus merebit appellari unde sequit
 et filius naturalis altissimus uocabitur
 ipius dei q plus e altissimus homo em
 altus **Item** inter creaturas corporales s
 angelus altior deus autem altissimus
Et dabit illi dno deus sedem i regnum
 dauid patris eius **Secundum Bedam**
 q angelus prius dixit xpm filium altis-
 simi nunc uero patrem suum dicit esse dd
 per hoc euidet demonstrat duas natus ma-
 na persona xpi diuinam p^m qua e filius
 dei et humanam p^m quam e filius dd
Dabit autem ei sedem dd non typicam
 sed ueram non temporalem sed eternam
 non terrenam s celestem que idcirco di-
 fuisse dauid quia hoc in q temporalit
 sedet etne illius ymaginem gerebat
 unde **Bedam** accepit autem sedem sine
 regnum dauid dno ut gentem au dd
 quondam temporalis regni gubernan-
 tula simul et exempla iusticie prebuit
 quancq modulus ymportet spiritalium
 ad fidem atq amorem sui conditoris ac
 cadere solebat hanc ipa factis corbis do-
 nis et promissis ad regnum celeste et
 immortale uocaret atq ad ipam dei patris
 uisionem pduceret **hec Bedam** Angelus
 ergo non loquitur hic de regno temporalis
 quia illud negauit a iustis coram prelato
 dicens **Regnum** meum no e de hoc mundo
 neq xpus in hoc mundo exercuit tempo-
 rale regnum in iudaeo populo cui tamen
 debebat regnum iudeez iure heredita-
 rio s loquitur de regno spuali ecclie mili-
 tantis et celesti ecclie triumphantis
 quod figuratum fuit per regnum dauid
 temporale sicut et celestis iherusalem per
 temporalem et sicut dauid regnauit

in regno temporalis ita et christus regna-
 vit in regno spirituali et celesti. quia
 regnabit in cetera. hoc in omni et omnipati
 unde et subdit et regnabit in domo Jacob
 metrum. hic quoque accipienda est domus
 Jacob non temporalis sed eterna in qua regit
 metrum. Regnabit ergo metrum. in do-
 mo Jacob id est super omnes electos de domo
 in Abrahā et Isaac alijs fuerunt reprobatū
 sicut ysmahel et esau sed in domo Jacob
 omnes eius filij a sanctis doctoribus inter
 electos sunt computati quia et si alijs peccata
 uerunt penitentiam tamen egerunt. Jacob
 quippe interpretatur supplantator. In illis enim
 q̄ supplantant passionibus inordinatis et uicia
 regnat xp̄us sed in illis q̄ supplantantur
 ab eis regnat diabolus. Regnabit ergo
 non solum in domo d̄d. in tribu iuda et in
 cetera in domo iacob in toto populo israhel et
 in tota cetera et omnibus sanctis atq̄ electis non
 solum successores carnis sed fidei propter quod
 intelligit q̄ in eis regit etiam omnes illi em-
 merant quicunq̄ d̄d. et Jacob fidem et iustitiam
 aam mutant q̄ ip̄i sunt spiritualis et et-
 na p̄des d̄d. et domus Jacob in q̄ sedebit
 et regnabit d̄s ih̄us metrum et mit̄ q̄d̄
 p̄ gratia et in futo p̄ gl̄am. **Beati** in
 quibus ih̄us regnabit metrum solo solu
 sup homines si eam sup angelos. hoc reg-
 num eternū est et non corrumpet. hoc
 imperium non deficiet. et non auferet quia
 regnabit d̄s eternū et in seculū seculi.
Abi Beati. Quia gl̄osissimū ē regnum
 illud in quo Reges congregati sunt conue-
 nerunt in conium ad laudandum saluēt
 et glorificandum eū q̄ sup om̄s ē rex regū
 et d̄s dominancium. De eius splendidi-
 ssima contemplatione fulgebunt iusti sicut
 pl̄ in regno patris eoz. **Et** si et mei pecca-
 toris memerit ih̄esus in benedictio pl̄i
 sui cum uenerit in regnum suum. **Et**
 me in illa die quando traditurus ē in f̄m

hoc no
 de
 filiis Jacob

q̄ et ip̄e cū eo regnabit et
 regni ei no erit finis. xpc
 em solu in quantum d̄d. f̄t
 in quantum h̄o regnabit in
 et̄m no solu et̄

do et patri uisitare dignabit in salutari suo
 ad eodendum saluēt in bonitate electoz su-
 ozum ad letandum in leticia gentis sue
 ut laudet eam a me cum hereditate sua
 Veni interim d̄ne ih̄u. aufer scandala de
 regno tuo quod ē anima mea ut regnes q̄
 debes in ea. quia tu es ip̄e xp̄ et deus
 meus. q̄ m̄ ad d̄s. salutes Jacob. **ber. In.**
Et cum angelus tanta retulisset anaxia
 plepa fuit. **Quia** sedm̄ Ambro. neq̄ no
 ardere debuit angelo neq̄ tamen tunc
 usurpare diuina unde de alio certificari
 uolens de quo multum timebat. saluēt
 ne uirginitatem suam perderet de nō
 concupiscentie queit dicens. **Quomodo** fiet
 istud saluēt q̄ tu promittis me parē filium
 quomā uir̄ no cognosco q̄d̄ me uir̄ no
 cognituram in cūo. **et** ex uoto
 p̄posui. **Quia** quib̄ desponsata esset tunc
 se in qua nuptura. nec uir̄ cognituram
 certissime sciebat. **Et** ita fuit uirgo. mēte
 carne et p̄posito. **Quasi** diceret. **sem** credo
 sed de modo inquirō. **Quia** stat d̄s meus
 testis consac̄ mee uotū esse analle non
 cognoscere uir̄ qua lege. quo ordine. pla-
 cuit ei. ut fiet istud. unde Ambro. **Non**
 dubitat esse faciendum quod quomō fieri
 possit inq̄r̄. **legerat** anaxia. **Et** uirgo
 concipiet et pariet in uero filium. et id
 credidit futurū. si quomō fieret ant̄
 legerat. **Non** enim quemadmodū fieret
 uel tanto p̄p̄te fuerat reuelatū. **Tantu** no hor
 enim mandati misterium non hominis
 fuit is angeli ore promendum. **Et** Ambro.
Et angelus fiet in quid no mō humano
 sed diuino non per uir̄ sed p̄ operatione
 spiritus sancti q̄ m̄te superueniet sicut
 ignis diuinus mentem aia onflamat
 carnem q̄ tuam dei filio ueniendam p̄
 fectissima puritate sanctificat et singu-
 lari modo te fecundabit et ex eius o-
 peratione salua tibi uirginitate tua

no
 no

no

no hor

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, partially cut off.

Inde Augustinus
 Ita singulorum quoque in trinitate opera trinitas
 operatur unamque operanti cooperantibus
 duobus convenienter in tribus agendi co-
 cordia non in uno deficiente efficaciter per
 agendi. Ideo quod et quod nascitur ex te sancto
 vocabitur filius dei non adoptivus sicut alii
 sunt naturalis. Quia tamen ab eterno fuit
 filius. si non vocabatur vel manifestabatur
 nomine aliquo nisi in tempore. Quasi dicitur. Eia
 enim fecundatis virtute spiritus sancti non per
 lem viri generabis. si filium dei. quia non
 ex libidine concipies. Ideo non procreans si
 sanctum figues. et per quosque sine dolo
 re paries. unde Bernardus. Quod est dicitur. Cum
 non de homine. si de spiritu sancto concipies.
 concipies autem virtutem altissimi. hoc est
 filium dei. Ideo quod et quod nascitur ex te
 i. ex tua vera natura. sanctum vocabitur
 et filius dei. i. non plium quod de sinu patris
 in utero tuo veniens obumbrabit tibi.
 si eam id quod de te suba parabit tibi.
 et hoc iam vocabitur filius dei. quem ad-
 modum et is qui a patre est ante secula ge-
 nitus. tuus quoque amicus reputabitur filius.
 Et autem et quod natus est ex ipso erit tuus
 et quod ex te nascetur erit eius. ut tunc non
 sint duo filii. si unus. Et hoc aliud quidem ex te
 hoc Bernardus. Et nota quod dicitur sanctum. absolu-
 te et substantiave. absque determinatione
 quia si diceret sancta caro. sancto habet vel aliqd
 simile. pariter videtur dixerit nec expressisset
 sanctitatem eius complete. Postquam ergo
 indefinite sanctum quod quod fuit. quod vir-
 go genuit. proculdubio ac singulariter
 sanctum fuit. Et ne virgo de partu in
 aliquo desperaret. et ut fidem exemplo ^{angel} as-
 tueret et confirmaret. ex se sterilis ante
 et paritur induit. seminis quod femine
 et sterilis inopinata fecunditate virginis
 miraculavit ut assereret omnia decernere deo
 possibile que plura ordinis nature videtur

contraia et quod super natura conceptu dederat
 seculi daturus non dubitaret et virginem
 Et ut facilius credas. ecce inquit Elizabeth
 concepta tua. cui esse senex. et vocaretur
 sterilis propter notam iam dudum eius steri-
 litate. iam sex menses sunt. quod concepit filium
 per dei virtutem. Tamen quia istud exemplum
 non est usque ad perfectum. quia magis est virgi-
 nem concepte qua sterilem. Ideo angelus
 induit tuis efficaciam ex dei omnipotentia
 dicens. quod non erit impossibile apud deum
 omne verbum. i. omnis dicitur verbo. quod implere
 possit omne verbo suo promissum. vel verbum
 i. quodcumque opus vel factum in eius dispo-
 sitionem. nam dicere deus est facere. secundum
 illud ipse dicit et facta sunt. Quia tamen in
 contradictione non implicat. Deo est posse
 augmen. i. virginitatem parere. Quod que impli-
 cant contradictione ut contradictoria pl
 esse vera. ut ea que facta sunt. fiat non facta.
 et cetera huiusmodi talia. non sunt deo possibili
 non propter impossibilitatem dei. si propter
 impossibilitatem rei. Quasi diceret.
 Per virtutem et aduersus me. nec sterilis nec virgo
 potest concipere divina potentia a potentia
 potest hoc facere. Secundum Bernardum dicitur.
 omne verbum et non omne factibile. quod quod fac-
 te possunt. homines loqui quod volunt. sic modo
 parabiliter facilius potest deus implere
 quiddam possit illi verbo exprime. Proterea
 secundum eundem Bernardum. Conceptus Eliza-
 beth virginis miratur ut dum miraculum
 miraculo addit. gaudium gaudio amulcet
 Item quia occultauerat se. et iam occultare
 non poterat quiescens fuit. quod ante ceteros. virgo
 habet sciret. Item ut tam parvus quod saluator
 gesta sciret. quod scriptores docere debebat. In-
 propter satisfactione solus baptis. que ad hunc
 in utero matris postquam ihesus volebat sa-
 ficare. Item ut antea cognate obsequium
 preberet. et ut humilitatem impleteret. Ma-
 ria quippe et Elizabeth cognate seu quod bone

aliud ex illo fit. i. non in
 cuiusque sine se non virginitas
 fili. ut h. Bernardus. Et nota.

no est
 non est

na hoc

ficut in secundo gradu quia filie duaz po
 rez saluet anime et hysincue fuit caam E
 habeth de tribu Juda sicut et maria: In
 nice h' et meditare qualiter tota emtas e no
 ibi pns repposionem huius sue filie singularis
 expectans et amant ac delectabiliter eius
 verecundiam et mores aspiciens et verba au
 sultans. Qualis e dominula ubi tales
 sunt et talia exercent. Nam licet sta emtas
 sit ubiq; ibi tamen tunc aliquomodo singu
 lari eam esse meditare: raone singula
 ris operacionis. Intuere eam et meditare
 qualiter angelus cum quencia voluq;
 placido duram suam diligenter induat
 et verba sua sapienter ordinat ut super
 hoc opere omefico voluntatem dm sui p
 ficere valeat. Et eam qualiter ipa se habet
 timorate et huiliter facit quidrosa quasi
 ex improyo ab angelo verbis quas pueta
 non exollat neq; se reputat. Et ai audit
 magnalia de se qualia niqua alia da
 fuere si totu ascribit gratie dme. Jam ergo
 angelus expleto ambasciatoris officio ex
 spectat virginis responsum. Unde Bern
 Audisti virgo quia concipies audisti quia
 non p hominem sed spiritum sanctum. ex
 spectat angelus responsum tuu. tempus
 enim e ut reuertat ad dnm - q misit illu
 Expectans et nos d' d'na verbum imptra
 aoms. quos miserabiliter premit. fina damp
 nacoms. Et precium tibi offertur me
 saluas stabimq; liberam si consensas hoc
 supplicat ate pia virgo. flebil' adam cu
 mpera poble ceul de paradiso. hoc da
 uid hoc ceteri flagitant. pres tui. q et
 ipi habitat in regione ombre mortis. hoc
 totis mundus tuis gemibus pronoluitis
 expectat. Ad d'na responde verbu qd
 teia quod mferu quod et superu expec
 tant. Unde verbum et suscipe verbu
 profer aum et suscipe dicum. mitte
 misericordiam et amplectere sempiternu h' f.

Unde et Beatus Hugo exclamat.
 O beata maria. seculum omne captivum
 tuum deprecatur assensum / te d'na munda
 sue fidei obsidem fecit / noli morari vpo
 uicio festinanter responde verbu et suscipe
 filium. Tandem prudentissima virgo
 auditis verbis angeli consensit. et put
 diat profunda deuocione genua flexit.
 ac manibus expansis. demde quiculis
 et oculis ad celum eleuatis cum mesta
 mabili huilitate protulit desideratissi
 mum verbum. toto cordis affectu audi
 endum dices. Ecce ancilla dm fiat in
 secundu verbum tuum. Ecce promita o
 bedieaa deuota optaco. fides / cofessus /
 Ancilla inquit sum dm. no mee. si illu
 potestatis sum. fiat michi p' verbum
 tuum. a secudu q michi amassa tu. Sue
 mater dm eligit sue condicoms. et dme
 dignaoms p omia memor. ancilla se
 micapat. et cu magna deuocione promissum
 angeli imple optat. Ad hanc voce
 marie exclamauit Iugur dicens. O
 felix obedientia. O insignis gracia. que
 dum huiliter fidem dedit. celi in se opi
 ficem corporauit. unde et dms. O fides
 deo accepta. obuilitas gratis. obedia
 omi sacrificio deo paratius oblata. O sub
 limis virgo. mater dei. O mater huilis
 ancilla dei. Quid sublimis esse possit. Et
 huilius sentire possit. Unde eam Ambro
 unde huilitatem vide deuocionem. Ancilla
 se diat dm. que mater eligit. nec repen
 tina exaltata promissione. simul ancillam
 dicendo. nullam sibi profanua tate hie
 vendicauit. qn faceret quod iubet. Hic em
 huilem q; paritura. huilitatem debuit i
 ipa pferre. Unde et Jer. Temp plet esse
 gratie dme familiaris virtus huilitatis.
 Deus enim superbis resistit. huilibus aut
 dat gracia. humilitas ergo respondetur.
 ut pdes gratie paret. Ecce anquid ancilla

na hoc

Dm. Que e her tam sublimis que ac
 dere no nouit honoribus. in solestie fla
 nesat. Non martium esse in abiectioe
 magna po procius et rara virtus humi
 litas honorata. her Fern. Beata ergo
 virgo quia vlt omib homines mundi per
 annuacionem angeli attollebatur. et
 tamen in se profundissime humiliabat
 Ideo eius humilitas incomparabil. pre
 pre omibus alijs virtutibus comendat
 Inter omes enim virtutes. tantu placuit
 humilitas beate virginis filio dei. quod
 ataxit qm de celo. vt ex virgine carne
 assumeret. quemadmodum fecerum flur
 ab adamante vnde Augustin⁹. Vera
 humilitas que et homi animas libera
 uit. facta e marie humilitas scala celestis
 p quam deus descendit ad terris. De
 cebat enim vt dicit Beda q sicut per
 superbiam eue mors in mundu intruit.
 ita p humilitatem marie. vicia mnditus
 panderet. Tantiu autem placuit xpo
 ista vox virginis. ai dicit. Ecce ancilla dm.
 q ex h^o mag^o appellat se scarpura. filiu
 analle quam virginis. Et quo trahit au
 dens argumentu q plus placuit deo ma
 rie humilitas quam virginitas. Et licet sin
 gula verba huius euangely sint plena
 mysterijs. ista tamen verba q in sui co^o
 expressione virgo pomt papue redolent
 virtutes incomparabiles. q pomt enim.
 ser verba. que redolent ser virtutes enim
 as in ea. Dicit namq. Ecce in quo obia
 prompta ancilla in quo humilitas psta
 dm in quo virginitas immaculata. flur
 in quo caritas inflammata. in quo
 spes piana. sedm verbu tuum in quo fides
 deuota. Et vere fides deuota erat in virgine
 quia illud credidit in se debe fieri ad ver
 bum angeli quod nuqua a sculis fuit
 auditum. nuq reperum. nuq existim
 aut ab aliquo cogitatu. De hac fide dicit

Ber. Tria mirabilia fecit dñs in maria
 aone. Conuata quidem sunt admbion
 deus et homo. mater et virgo / fides et cor
 humanum. Et her quidem tria quida sunt
 gmiras. e inferior alijs duobus. s no am
 nus factis. Mirum enim quomodo cor huma
 num hys duobus. fidem accomodauit.
 quomodo credi potuit. q deus homo esset
 q virgo fuit q peperisset. her enim neque
 ut gmirari. si non misterat glutinuspūs
 sancti. Igit hys verbis dictis a virgine
 statim in illa hora sanctissima. spiritus sc
 in eam superuomt. ac dei filium virgo
 glaciopa concepit. vnde statim in hys va
 bis marie. filius dei totum mirauit. in
 vter⁹ eius. et ex ea carnem assumpsit
 et totus in sinu patris remansit. In ista
 ti enim fuit totum corpus xpi formatu
 et anima idalis creata et simul vtr⁹
 diuinitati in psona filij quictam. vt ide
 esset deus et homo. salua vtriusq nate
 pterate. fuit autem corpus xpi formatu
 ex sanctissime beate virginis. non ex carne
 e fuit in instanti sanguine pparaco. comp
 lidaco. figuraco. ammaaco. deificaco. Et
 in eodem instana. fuit plenus et pfectus
 homo. in amma et carne. s m omia corp⁹
 limamta. s parubie valde. ita vt men
 broz distinctio vix possit deom. vñ hu
 mano. Postea vero naturalit m vter⁹
 creuit vt ali. licet membroz distinctio
 et anime infusio dilata non fuerit vt
 in alijs. fuit etiam pfectus deus. sicut et
 pfectus homo. secundum humana natura
 ex amma rationali et humana carne
 subsistens. secundu diuam. ex verbo vtriusq
 in vntate pone quictio. Dicit enim in
 diuinitate e vna essēna. et tres p pone
 ita equisp in xpo e vna psona. et tres
 scēne. scilicet deitas. amma. et caro h^o
 e metum. nouu et antiquu. En. dei
 tas eēna. aia noua. quia in assupade

i hūilem
† uo

† uo

† deū hōib⁹ pepit. vñ
mortalib⁹ edidit. p dñs
sū aperuit. 2 hom. re

uo hor

uo

† p dñs de vj. p dñs
si p m s. vñ p.
hō. 2 g f

uo

uo

uo hor

creata / caro antiq[ua] / quia ab adam p[ro]paga
 ta / et auctus / scilicet d[omi]ni d[omi]nitas e[st]
 f[ra]ctus / s[ecundu]m a[n]i[m]a[m] azatus / et s[ecundu]m carnem f[ra]c
 tus / Et fuit o[mn]i[m]o triplex / in p[ro]p[ri]o / scilicet d[omi]nitas /
 ad a[n]i[m]a[m] / et eques[us] ac d[omi]nitas ad carnem /
 et eques[us] ac d[omi]nitas et a[n]i[m]a ad carnem /
 Que p[ro]p[ri]e o[mn]i[m]es s[em]p[er] man[er]unt /
 Tercia separata fuit in a[n]i[m]a / o[mn]i[m]o e[st] o[mn]i
 d[omi]nitas ad humana[m] natura[m] / o[mn]i[m]o e[st] o[mn]i
 n[on] h[um]anitate nature / p[er] p[ro]p[ri]e non p[ro]p[ri]e h[um]a
 ne / p[er] diuine non assu[m]pt[us] sed assu[m]pt[us] /
 nec p[ro]p[ri]e au[tem] / s[ed] solus verbi / Ra
 enim / impossibile e[st] / q[uo]d natura diuina co[n]tra
 am[er]alia / sicut pars ad totu[m] co[n]structione /
 vel q[uo]d p[ar]t[is] n[on] fiat in aliam / vel aliam in p[ar]t[em] /
 ideo diuinitas et humanitas / non vni
 m[en]tate nature / s[ed] p[ro]p[ri]e / Et quia diuina
 natura in nullo supposito potest subsistere /
 p[er]quam in p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a / ideo vni illa /
 non potest esse in p[ar]t[em] hominis / s[ed] dei / et p[er]
 terea deus in vna p[ro]p[ri]a sua / foat s[ecundu]m
 suppositum humane nature / vnde tantu[m]
 vna e[st] ibi p[ro]p[ri]a / et vni[m]a p[ro]p[ri]a /
 scilicet ex parte assu[m]pt[us] / et ideo xp[istu]s
 scilicet d[omi]nitas quod e[st] h[om]o no[n] e[st] p[ro]p[ri]a / vnde hu
 go / De quo hominem deus assu[m]psit / totum
 assu[m]psit / carnem scilicet et animam / h[om]i
 naturam / non hominis p[ro]p[ri]a / s[ed] h[om]i
 in p[ro]p[ri]a / Caro enim illa et anima / a[n]i[m]a
 verbo vni[m]a in p[ro]p[ri]a / no[n] erant in p[ro]p[ri]a
 vni[m]a ad p[ro]p[ri]a / vna siquidem o[mn]i[m]o fuit /
 et ad vni[m]a / verbi / carnis / et a[n]i[m]a / no[n] prius
 verbum et caro / nec p[ar]t[is] verbu[m] et a[n]i[m]a /
 nec p[ar]t[is] a[n]i[m]a et caro / s[ed] s[ecundu]m verbum / et a[n]i[m]a
 et caro / Nec cepit esse p[ro]p[ri]a verbum
 quando homo esse cepit / sed hominem
 sic assu[m]psit / vt p[ro]p[ri]a esse homo i
 aperet / nec alia p[ro]p[ri]a quam erat illa
 que cum acaperet / Itaq[ue] verbu[m] p[ro]p[ri]a
 suscep[er]it h[om]i[n]e / no[n] p[ro]p[ri]a s[ed] natura[m] / vt
 q[uo]d suscep[er]it et quod suscep[er]it vna e[st] in
 tate p[ro]p[ri]a / Ergo xp[istu]s p[ro]p[ri]a ad m[en]t[em]

feruum descendit / s[ed] p[ro]p[ri]a solam anima[m] et
 xp[istu]s p[ro]p[ri]a in sepulchro iacuit / s[ed] p[ro]p[ri]a
 solam carnem / et xp[istu]s p[ro]p[ri]a vbiq[ue] fuit /
 s[ed] p[ro]p[ri]a solam diuinitatem / Quid e[st]
 autem quod scriptum e[st] / quia cu[m] auctus in
 sepulchro iacuisse dicit / totu[m] p[ro]p[ri]a p[ar]te po
 situm e[st] / Fortasse cogitas / q[uo]d t[er]tia / q[uo]da[m]
 diuinitatem / et anima[m] et carnem / co[m]posu
 isse auctus / Absit / Non enim pars xp[istu]s ver
 bum / et pars homo / s[ed] totus xp[istu]s verbum /
 et totus xp[istu]s homo / Diuinitas pars
 no[n] fuit / nec p[ar]t[is] pars fuit in humanitate
 sola / partes sunt / a[n]i[m]a scilicet / et corpus /
 et vbi alter[um] hor[um] e[st] pars hominis e[st] / vni
 e[st] ergo / quod in sepulchro xp[istu]s iacuit / nec
 tamen ibi totus homo iacuit / q[uo]d totus ho
 auctus fuit / Anima enim et caro dei / v
 bo in p[ro]p[ri]a vni[m]a fuit / id e[st] / ubi caro eat
 verbum de esse no[n] potuit / hoc hugo /
 De hac verbi incarnatione / sic dicit In[te]r
 vidisa d[omi]ni afflictionem ip[s]i au[tem] / et tactus
 dolore caritatis m[en]te / apposuita cogi
 tate super nos cogitationes / cogitationes
 p[ar]tis et redemptionis / Et quidem cu[m] eis
 filius dei v[er]us deus / deo p[ar]t[is] s[ecundu]m s[ecundu]m
 coeternus / et consub[stant]ial[is] / lucem habitas
 inaccessibilem / p[er]cansq[ue] o[mn]i[m]a verbo vir
 tute tue / non despectisti in hoc arce morta
 litatis ergastulum / alacritudinem inclinac
 tuam / vt noscam et gustares et absorberes
 imperium / nos q[ue] reparares ad gloriam /
 Dauid / bone d[omi]ni ihesu fuit caritati tue /
 ad consummandum opus nostre salutis / et
 rubrum vel s[ed] p[er]aph[ra]m aut vni[m]a ex angel
 destinare / ip[s]e ad nos v[er]ne dignatus e[st] /
 p[er] mandatu[m] p[ar]tis auctus / inuicem caritatem
 cepti sum[us] ante / v[er]sa em[en] non locum
 mutando / s[ed] p[ro]p[ri]a tuam / p[er] carnem et
 hibendo / descendens a regali solio subli
 mis glorie tue / in humilem / et abiectam
 anallam / in oculis suis / puellam / primo
 virginalis continencie voto sigillatam

no hor

no by

no anstelmus

no hugo

no

In cuius sacrosancto coetero pla sancti sps
 virtus inenarrabilis et conapi te feat et
 nasa in vera humanitatis natura ita
 ut nec maiestatem diuinitatis mte nec
 integritatem virginitatis in se violaret
 nactatis occasio Idem ad porem sua
 primum cum beata maria ingressum au
 bialium libros quibus virginitas partus
 et xpi pphetat aduentus euolue: Ibi ad
 ueniam angeli prestolare ut videres an
 trantem audias salutantem et sic reple
 ta sapore et extasi dulcissimam amara
 dnami am am angelo salutante salu
 tes clamas et dicens Ave maria et
 hoc crebra repetens que sit h graae ple
 ntudo de qua totus mundus mutua
 uit graaa quando verbum caro factu e
 contemplare contemplare et admirare
 dum q terram implet et celum om
 vnus quelle viscera claudi q pater su
 ficauit filius fcaudauit spiritus sco ob
 umbravit A dulas dna quata mebra
 batis dulcedine quo amoris igne suatende
 batis cum senares in mente et in vete
 tante maiestatis pnaa cum de tua arie
 sibi carnem assumeret et membra qbus
 corporaliter omni plenitudo diuinitat
 inhabitaret de tuis sanctis membris ap
 taret her Angl q. p si valeres ut m sen
 tie quale quatumcumq fuerit illud celo
 missum incendium collatare collatu
 refugium infusum placuum qta sub
 limaco virginitatis matris qta nobilitatis
 humani generis qnta condestensio ma
 iestatis I virginitatem auentem cu ubi
 lo posses audire est q am illa piter
 pro tanto beneficio maperes iubilare
 et no cessares deo fcaat cantare ut ergo no
 ipi virgini tantu gaudium renouare et
 ad memoria reuocare valeas: crebro ea
 cum dula versu angelico salutare et de
 uote salutationis oscula salam pedibus

eius infigere non negligas dices Ave maria
 Unde Bern qd tibi Ave ergo maria q
 ostulum audire huc crebra versum an
 gelicum aue toaens n o beatissima osu
 lazus quociens p aue deuote salutaris
 Ergo fratres hmi ad ymaginem eius ac
 cedere genua flectite oscula ei impmitte
 aue maria dicit Et itaq celi videt ange
 li iubilant mundus exultat demones
 contremiscunt cum dico Ave maria h
 Anstice autem p hoc q arsus coceptus est
 formatus fuit in vtero originali p opa
 spiritus sancti significat q spiritalis
 conapit et format tunc pura eius sps
 sancti operatione Sportat enim mente
 verbi etem conceptuam esse virginiam
 id est non plim a vna s oia a spibus
 rez creatur et ab hmoi peccat corrupt
 aone immunitem esse et abstractam Cum
 enim omni creatura vnitati sit subiecta
 omni peccat a re creata abstracta vnitati
 e quita ac p her mentem ad alia a
 tendentem abducat quodamo r corrupit
 Ad hanc autem mentis abstractionem
 hortat dyat thymothcum dicens Tu
 autem amice thymothee forti coactione
 sensus delinque et intellectuales opa
 ciones et omnia sensibilia et intellectu
 lia et ad eius vnaonem ppera que e
 sup oem subam et cognationem her dyo
 msus Et in hac abstractione pfiatur
 illa beatitudo de qua dicit Beati mdo
 corde intelligendo mundum cor illud
 quod e ab omni opnea spe emudatum
 Tales autem deum videbit et hic
 p itnam coemplationem et in pua
 p etnam fruacionem et tales virginie
 mentes sequit agni coaus puritatis
 quociens ierit virgines enim sunt de
 tali mente et aia sic dicit Beati Ana
 q sel a dno didicit intrare ad semetipam
 et in intamis suis dei presenaam

hor no 2
liber fac

no

f no

et no vj qd no nis
2 bonas

Volunt tangit hic per codices qd dicit hie qlib: ita sta vpm spualit coceptura Debz em p hieare in quadi ppasso r alie
 nate ois create delictis ut sic hiet in galea q mptat tmsignacio Illa em aia pffe hiet tmsignacio que tms
 mea ut omez create delictos ut q nulla re create ampli delict n qnta i ea reuertit ymago r pffio creatoris q no
 solu nlla rem diligit et deu si nec alla diligit nisi qnta i ea reuertit ul ymago dicit p pnaa ul m quatu pe esse ac
 comoda ultimare saluti sic alias res r dicit hie aia hieare i quadi florice de forme opacois fuit i hiet in nactu
 q mptat flos vglu sticus ul qfecto ut f floreat ul m flore hiet r candore i noante sic vglu dulcor diuine
 influencie pntas feruore caritat r hiet in quadi a pntate splendore veritat r dicit hie aia dicit esse vgo ut ab om
 motu no plu sensui f r om aie vnu sit restitua ita ut mch i ea corrupcio valeat pntate n pntas sensui mtrct ad q mo
 ueat ad carnalitate n pntas comu intellectuar veiat aliq q tendat i curiositate Et 2 Aug qm aia hie fuit r vno conset
 r dicit hie aia dicit desponsari ut fide r amore ad vnu bonu r pntat q e de ne mco ruger nre qnta nre illud amas Et signat
 de q dicit esse desponsari ioseph q mptat augmetu ul appono ut m fide r appono sp p fides augmetet q i tlib no p fice
 e qdmo de fide Et signat addit de domo dd q mptat manfortis q p gressu spuales p fortes comat r opacois m spuali
 exercio augmentant q dicit hie aia ut tota illuata q nome ei e maria q mptat illuata fuit signatu sit sup ea lume
 vlt dicit r hie leticia spualem m corde suo q dicit hie ut a deo ofortia p donu fortitudie spe sit q r gradit ad ea angel gabriel q m
 pnt fortitudo dei r pnta sit m uicaco f qnta aia gteplaria fortificata adeo r pnta eleuat ut appetat gre plenitudie dm pntat r qnta
 singlantare bndicois m omi creatis Epal ar eta ita adioz est friend q mystica pnt q pnt ut sup

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including phrases like "liber fac" and "hor no 2".

Supraire. et quere faciem eius semper. talis
 inquam aia nescio an vel ipam gebemiam
 ad tempus experiri. horribiliter penalius
 reducat. quam post spiritualis huius studi
 gustatam semel suavitatem. exire demo
 ad illecebras. vel potius molestias carnis.
 sensuumque inexplabilem repetere curiositate
 Dico ergo vobis nichil est quod manum
 formidet. quisque si beneficiam semel accepit
 qua ne gratia derelictus. nec habeat de
 mo egredi. ad carnis consolaciones. vno
 deplaciones. tursumque carnalium sensuum
 sustineat tumultus. her. **Bev.** In nazareth
 autem ubi annuatio facta est sunt due eate.
 una ubi erat domus. in qua angelus ad ma
 riam venit. et annuacionem fecit. in qua
 est altare marie. in loco ubi orabat. quando
 angelus eam salutavit. et altare gabriel
 ubi annuacionem faciendo stetit. Altera
 ubi domus fuerat in qua dñs amicus est
 am infans erat. **Fuit autem conceptio dñi car
 nibus ardenti p figurata. Rub.** em. stinuit igne. et no
 pdidit vnditate. maria. **cepit filius.** **Gabriel**
 itaq; p acto legationis sue officio. reuertit
 p inclinat et dñe sue valefaciens. distessit
 ad ea. et disparuit. gaudens vnaq; et ex
 ultans. q; responsionem deo acceptabilem
 reuelaturus erat. Jam enim venerat spo
 sus. et ideo recessit paranympus dimitt
 tens sponsum. in sanctissima sponsa. ubi
 aulo. matrimonio consummato. Distessit
 quidem angelus ab ea. si remansit. am
 ea. ree angeloz et dei filius. Distessit ab
 ea. quatenus ad apparenam. sed remansit
 am eam. ppter reuertentiam. qua et sibi
 ppter dignitatem. mentis. et suo. **Exhibe
 bant.** Recedes ergo p acto nūcio. et ad
 patriam rediens. hoc q; narrans. fecit
 ibi nouum festum. gaudium et exultaco
 nem. magnam animis. Considerare ergo
 debes. quanta est hodierna sollempnitas.
 et uililate in corde tuo. et age dies lo

cie Inaudita est enim usq; tunc a patris
 nec unquam fuerat sollempnitas talis
 hodie namq; est sollempnitas patris dei. q
 filio suo in deponatione humane nature
 impiaas fecit. quam hodie sibi filius in
 reparabiliter vniuit. hodie est sollempn
 itas impiaas filij dei. in vtero. s; postea
 erat ex vtero. hodie est sollempnitas spūs
 sancti. ppter hoc amuzia opus quod att
 buit ei. et quia hodie mapit ostendere
 benignitatem singulararem humano gñi.
 hodie est sollempnitas spiritus sancti. ppter
 hoc amuziam opus quod attribuit ei.
 hodie est sollempnitas gloriosę dñe. nre. q
 a patre in filiam. et filio in matrem. a
 spiritu scđ in spōsam. et recognita. et assupta.
 hodie est sollempnitas totius celestis curie.
 quia inchoat eius reparacio. hodie est ml
 tomagis sollempnitas humane nature.
 quia eius salus mapit. et redemptio. et
 totius mundi. consolaas. reconsiuacio. et
 quia ipa hodie est sublimata. atq; deifica
 ta. **V**sq; quam enim dei filius. angelos
 apprehendit. hoc est nō in vnam psonam
 assumpsit. sed sōmen. **Abrahe.** hodierna
 uam obedientia suscepit filius a pte. de
 nosra p agenda salute. hodie a sumo
 celo egrediens. exultauit. ut gressus ad
 auertendam viam nostre salutis. et se
 reclusit in claustris vteri virginalis.
 hodie factus est q; vnus ex nobis. et frater
 noster. et cepit peregrinari. nobis. iam
 hodie de celo. luce vera descendit. ad su
 gandas nras tenebras. et tollendas.
 hodie panis viuus. q; dat vitam amūdo.
 in vtero virginali est affectus. si in aucte
 quasi in libano decoctus. hodie verbu
 caro factum est. et habitaret in nobis.
 vnde vocat. **Emmanuel.** quod dicit nobiscū
 deus. id est. deus et homo. hodie imple
 ta sunt. q; p ambula. figuraz. doamita
 scripturaz. ac desideria pphetarum.

no q; dicit hoc

no

et no amisit uigente dñs hitauit i rubo ardente. et ipi hitauit i marie gnuadato ventre. descendit in rubu p iudeos libaco; ut eos
 educeret de egypto descendit i maria ppter mag. redemptio; ut nos eriperet de inferno. **Cu** at in carnari. voluit maria sola pōib; mulieri
 b; elegit. **S** h; fuit pfigurati uelle gedonis q; pōu celeste vire capiebat. et totu tñi cōuicatio sicca. conanebat. **Sic** maria sola
 diuino vire replebat. et i mūdo nlla alia digna tuenebat. **De** plectio uelle; signū emt libemoris filio; isel abbo subus suis.
 coceptio marie signū emt mē redemptio; **Uel** gedonis est ugo maria de quo uelle. **Uel** ppter fecit s; tumat. **Uel** suscepit. ro
 am sine lame lesione. maria accepit filiu sine carnis corrupcioe. **Gedeon** ex pssit vire. et conat ex eo repleuit. maria emta
 a filio. q; totū mūdu. vire repleuit. **hec** at coceptio fūi est. p amuziaoz gabriel. q; figuratū ē in suo ab mthe. et rebecca filia
 bethuelis. **Abraha** misit filiu suu ut de uigie filio suo in spon; puidet. rebecca at nūcio potū pbebat. et no ad filio sua dñi
 i spon; eligebat. **Sic** p; celestis dñi anglin. ut filio q; ueret uigie. i mūdo. q; uigie; de contissaz. q; angria tuēt. q; sibi potū
 i nūciaōi sue spon; dedit. **Rebecca** at no pōu mūdu. s; et camelos ei; potuit. maria tam angelis q; hab; fontē vire ppi
 nauit. **Gabriel** itaq; p; ut et s;.

propter quod etiam aduentus xpi plenitudo temporis dicitur. Clamabant enim desiderio inenarrabili. et hodie enim vehementissime expectabant. hodie est principium et fundamentum omni sollemnitate. et totius boni nostri amicum. Nam usque tunc indignatus erat dominus contra genus humanum. propter ingressione primogenitum. sed amicus videns filium hominem factum. non ulterius irascitur metuum. videns quam admirabile opus et sollempnissimum festum sit istud. Totum est delectabile et totum est iocundum. totum desiderabile et omni veneracione dignissimum. cum omni deuotione suscipiendum. in iubilacione ac leticia et exultacione dicendum. In his ergo meditare in his delectare et iocundaberis. et forte ostendit tibi dominus ampliora si vigilaueris. **Oratio**

Iesu fili dei viri qui ex voluntate patris cooperante spiritu sancto de sinu eius de patris velud quidam fluvius de loco voluptatis egrediens. per humilia deducens conuallium. humilitatem ante te respiciens. in uterum virginis descendisti. ubi conceptus ineffabiliter. carne assumpsisti. descendat ihu misericordis gratia aude. pro merita matris et virginis super me seruum tuum indignissimum. pro quo tempus desiderem et amore mitis concipiam pro eadem gratiam operantem. in me fructus bonorum operum salutes profera. Amen.

De nativitate et circuncisione presoris
Est hec recognitans maria de verbis angeli. que de conspectu sua Elizabeth dicebat. eam visitare ad congratulandum et perueniendum eidem volebat. In his est quod in utero illius erat iohannes adhuc in utero matris positum. sanctificare festinabat. Surgens ergo de loco in quo erat et a quiete contemplacionis. in qua prius se

deiecit et ab oracione in quibus operibus suis erat parua. iuit de bethania ioseph de nazareth. et abiit versus castrum in montana. quod dicitur motans in aliorum loco et ad castrum in galilee. in qua recesserat maria. Et in dylois domus zacharie. in loco motuos. ubi montana iudee sunt. erat sita. et via ad eam est perosa. et motuosa. Iuit vero cum festinatione. quia diu in publico molebat apparere. ut ostendet quod virgo non debet morari in publico. nec ibi contere colloquia cum aliquo. Et venit in iherusalem. civitatem iudee. quod loco non est non tribus. sed regnum saluet iudee. In hunc enim in tribu beniamin erat pro quo videtur visisse ad opidum in quo dicitur tunc habitasse zacharias. et natus iohannes. quarto milia ultra iherusalem. fere contra occidentem. si aliquotulum ad meridiem. maria concepto verbo eterno. iuit ad visitandum Elizabeth. et per hunc hoc fecit. non quod mardula de oraculo. sed per angelum dicto. nec quod mira de miraculo. sed per missio. nec quod dubitans de exemplo. sicut de Elizabeth sibi dato. sed quod leta pro voto. si animi sui relicta pro officio. si obsequendi festina pro gaudio. si inde concepto. Respicere igitur quomodo vadit regina celi et terre. non eques sed pedes. cum aliquibus de virginibus quas se cum domo habebat. pro tam longam et asperam viam ut illa erat. Fuit enim de nazareth. usque iherusalem. milia. et deinde ad opidum zacharie. quatuor vel quatuordecim vadit autem cum ea per audiam humilitas et paupertas. omni virtuti honestas. Est etiam se cum ipse dominus virtutum magnam et honorabilem habet comitum. si non huius seculi vanam et pomposam. Nec erat a conceptu filii fructa. ut quod quod dicitur illis iudicibus. non si fuit dominus ihesus. in sui sue onerosus. Quam felix fuisse. quoniam illo tempore obviam mariam habuisset. et aviam salutacionis ab ea recepisset.

ad duo fratres
 una leuamur
 ad
 ad